

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: „Poštene besede poštenih učiteljev.“ — Odmev. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Inserati.

„Poštene besede poštenih učiteljev.“

„In oglasila sta se dva vplivna učitelja o sedanjem postopanju naprednega učiteljstva napram krščansko (?) mislečemu učiteljstvu.“

Tako poje v slovesnem tonu neki klerikalni list. Prepisal je namreč ta list izjavo tovariša Vinkota Vande iz Veržaja pri Ljutomeru in Antona Kosija iz Središča, katera sta pisala izjavi v — „Sl. Učitelja“.

Komur se zljubi brati dolgočasni ta katehetovski list, lahko bere tudi izjavi ali kakor pravi omenjeni klerikalni list: „poštene besede poštenih učiteljev“, in to z ozirom, ker je ostalo napredno učiteljstvo v ogromni premoči — nepošteno. S tovarišem Vando se ne bode nihče prepiral, ker je za odgovor na njegova vprašanja 1. škoda časa, 2. škoda papirja, 3. škoda črnila in 4. ker uživa že delj časa uradni dopust, mu damo dopust i mi, da ga uživa v neskaljenem „prepričanju“ ter brez ozira na nas preobrača svoje kozolce po „Sl. U.“, dokler bodo klerikalni duhovniki pri volji, vzdrževati ta list. Za Vando punctum!

Pač pa hočemo izpregovoriti par besedi glede tov. Kosija. Sodeč ga po njegovih spisih, v katerih je tudi kaj pametnega, upamo, da se da govoriti z njim pametna — stanovska — beseda.

Ni nam pa tukaj v mislih Kosi pisatelj in vinogradnik, temveč Kosi kot učitelj.

Prav redki so še med učiteljstvom tisti zagovorniki tiste lepe sloge med klerikalnimi duhovniki in med naprednim učiteljstvom, pri kateri igra slednje vlogo — hlapca. Ti redki zagovorniki si slikajo idealno lepe podobe, ki bi izhajale iz resničnega, odkritega in enakopravnega prijateljstva med duhovščino in učiteljstvom, a ne vidijo pri tem tistih temnih senc, ki jih te njihove namišljene ponazorjene podobe v zadnjih ali poslednjih letih mečejo pred naše oči. In ravno s temi odnosi računa napredno učiteljstvo in ravno te temne sence so nas postavile na stališče, na katerem se nahajamo danes.

Tudi tiste raritete med učiteljstvom, ki slišijo na ime Zlindra, tudi tisti vse to vidijo, a ker imajo postranske namene, zato delajo drugače, kakor bi bilo pričakovati. Tudi naš tovariš Kosi vidi vse, kaj počno neprijatelji šole in učiteljstva in pričakovati bi bilo tudi od njega kot posebno bistroidnega učitelja, da bi niti za hipec ne mislil, biti tu, biti tam.

Iz njegove izjave posnamemo, da ga je privedlo do sem, ker se je bilo žalilo njegovo osebo in to vkljub temu, da se mu je zadoščenje lojalno dalo. Res čudno, da s takim vzrokom nastopi v nasprotnem taboru in tukaj skuša in upa oškoditi našo organizacijo za nekaj udov. Poglejte nasprotnike! Koliko imajo med seboj skrivnih, prikritih rabuk, katerih ne obešajo takoj na veliki zvon, ker vedo, da bi škodilo stranki, katere udje so sami. Slednjič pa, če je kdo razžaljen osebno toliko, da mu ni mogoče drugače, kakor da se odtegne iz dosedanje pozicije, vendar ni to možato, da brez vsega družega utemeljevanja postane orodje dosedaj nasprotne stranke. Če tovarišu K. ne ugaja tudi to, ker ljubljanskemu škofu učiteljstvo in njega voditelji več ne nazdravljajo, je jako čudno, da on to kot učitelj navaja za njemu nevšečen vzrok. Ko se je pred triinpol leti nazdravljalo škofu, tedaj je bilo to za takratnega škofa popolnoma na mestu in učiteljstvo oziroma njegovi voditelji so pokazali, da niso nasprotni njemu kot cerkvenemu dostojanstveniku in kakor je bilo presoditi takrat, pravemu prijatelju šole in učiteljstva. Toda bili smo priča in naše uho je slišalo, ko so se raz vseh kranjskih lec opetovano brali ravnoistega škofa pastirski listi, ki so proglašali, ljudsko šolo za brezversko in ljudstvu pogubno in učiteljstvo kot zapeljivce ljudstva.

Pa ne samo to. Ravno isti dostojanstvenik dovoljuje, da se po klerikalnih duhovnikih preganja in denuncira učiteljstvo. Ravno isti dostojanstvenik je dal svoje ime in s pastirskimi listi se vnelal za tistega poslanca, katerega ime imenuje vsak učitelj z zaničevanjem, ker je isti proglašal šolo za prokletstvo.

To vse in še mnogo drugega nas je oddaljilo od takih nazdravljanj kakor pred triinpol leti.

Tovariš K. nam mora dati povsem prav, če ni tudi on zaslepljen od prahu 16% žlindre.

Vzemimo pa tudi, da bi bil on v resnici še tako osebno napadan, čemu se on čudi, če je napredno učiteljstvo izvajalo konsenkvence v svojem nastopanju, ko tovariš K. tudi hoče izvajati taiste vsled žaljenja! Menda je bilo žaljenje vsega učiteljstva in šole veliko bolj upijoče kakor pri K.

Sicer pa je in mora biti nam prav, če tovariš — učitelj Kosi poda svojo pisateljsko roko očitno klerikalni stranki, da zapleše z njo najbolj ginljiv ringaraja na prihodnjem obč. zboru Slomškarjev v „Kat. domu“. Čudno se bode videlo učitelja Kosija, ki je vnet za napredek, v tisti družbi,

ki zahteva: Šolski pouk naj se skrči, ne ustanavlja naj se novih šol, učiteljstvu naj se pristriže naobraževanje (Kosi je bil v Wolfsbergu), učiteljstvo naj bode zadovoljno s svojim gmotnim položajem, šolski zakoni naj se spremenijo v svrhu, da dobi cerkev ozir. duhovščina učiteljstvo pod kuratelo, ker je vera v nevarnosti, naj se pomnoži število tedenskih ur za verouk, katerega naj poučujejo učitelji, ker je linški škof dr. Doppelbauer utemeljil, da je poljski kralj Jan Sobieski stregel pred bitko pri Dunaju pri maši, tedaj naj tudi učitelji oblečejo cerkovniško krilo in s prižigalnikom v roki opravljajo službo cerkvenika, kar bi se tudi dr. Kreku dopadlo, dalje naj učiteljstvo ploska na zborovanjih, na katerih se bode ljudska šola sramotila itd. itd.

Vse te točke so silno vabljive (?) za vsakega naprednega učitelja, da se pridruži njim, ki to zahtevajo.

Vendar pa kakor poznamo svoje napredno tovarištvo, ne bode šlo na lim, ne Šlomškovi zvezi, niti komu drugemu. Gosp. Kosi, to niso napadi, to je sama čista istina, čeravno Vi tega ne boste hoteli priznati. Prosimo Vas, če boste kot učitelj sploh še kaj izjavljali, da jih pišete v take liste, ki jih bere učiteljstvo, ne pa kateheti, če ste pa v nameni, stopiti v stopinje Jakliča, potem seveda je drugače, ker ta je sedaj v prvi vrsti konsumar, potem mlekar, potem poslanec in precej na to trabant Žlindre in še le čez dolgo, dolgo potem — učitelj.

Prihodnjič pa kaj konkretnih slučajev, ki bodo vabili učiteljstvo h klerikalcem.

Hribovski.

Odmev.

I.

Clara pacta — — —.

Velecenjeni gospod tovariši! Na Vaše prijazno pismo odgovarjamo sledeče:

O učni metodi govori § 62, odstavek 2 in 3 šolskega in učnega reda z dne 20. avgusta 1870. l. tako-le: „Stanovitna učna metoda (eine bestimmte Lehrmethode) se ne ukazuje nobenemu predmetu ljudske šole. Okrajnim in deželnim šolskim nadzornikom je pa paziti, da se učitelji ogibljejo poskušanja (Experimentieren mit Methoden), s premembami raznih metod. Privaditi se je metode, katero je potrdila vednost in dejanska izkušnja (Praxis) ter odobrila okrajna učiteljska konferenca.“ — Ministerski ukaz, z dne 8. junija 1883, števil. 10.618, IV. 3. b pa govori o koncentrični metodi in sicer: „Koncentrična metoda razdelitve učne snovi onih predmetov, ki se poučujejo v več razredih, naj se obdrži (ist beizubehalten)“. —

Tako torej zakon. Če mislite, da je Vaša metoda dobra in če Vas uči izkušnja, da dosežete ž njo dobre uspehe, Vam ni treba iste preminjati. Vendar moramo pa pripomniti, da živimo v času vsestranskega napredka, zato se kot napredni učitelji ne smemo braniti izboljšanja metode, če nam prihaja to izboljšanje od dobrohotne strani. Kakor se z vso vnamo potegujemo vedno za izboljšanje gmotnega stanja, prav tako je tudi naša sveta dolžnost, da si prizadevamo, izboljšati učno metodo in to v prvi vrsti s stališča napredka, na katerem stoji napredno učiteljstvo. Čim boljše metodo ima učitelj, tem boljše uspehe bo dosegel v šoli in čim boljši bodo pa uspehi, tem zavednejši bo postal naš narod in tem preje bo nehala gospodariti v naši deželi tista stranka, ki se boji vsakega napredka ter ji je šola „prokletstvo za ljudstvo“.

Metoda pa, katero je potrdila vednost pred dvajsetimi, tridesetimi ali še več leti kot najboljšo, dandanes ni več najboljša. Seveda, kar čez noč se pa učitelju ni mogoče privaditi boljše metode in zato je nespametno, zahtevati od starejših učiteljev, da bi se kar čez noč privadili boljši metodi. Dolžnost in naloga nadzornikov je pa, da dajo učiteljstvu kot taki in kot dobrohotni prijatelji pri inspekcijah med štirimi očmi, pri lokalnih in okrajnih konferencah in potem odredbe potrebna navodila ter se kar najbolj mogoče ogibljejo, da ne tirajo učiteljstva v disciplinarne preiskave zaradi morebitnih nepovoljnih uspehov.

Z brezobzirno strogostjo, s cepljenjem dlake in z glavo skozi zid, se pri omikanih ljudeh navadno ne doseže zaželenega namena. Šolstvu se s takim postopanjem prav nič ne koristi, posameznikom izmed učiteljstva, njih rodbinam in tudi učiteljstvu sploh pa lahko prav mnogo škoduje. V takih žalostnih in obžalovanja vrednih slučajih ni navadno nobena stranka popolnoma nedolžna; vsaka ima gotovo kolikor toliko peg in madežev na sebi. Znano je pa, kjer se drgneta kotel in lonec drug ob drugega, se navadno zdrobi lonec, zato prosimo vse v naprednem taboru stoječe učiteljstvo, da bodi vsakdo v šoli in zunaj šole cel mož, da ne bo imel nihče prilike, izpodtikati se nad nami. Prosimo tudi vsakega, kdor želi biti res napreden, da se za pouk vselej vestno pripravi.

Skušnja nas pa uči, da je laglje to svetovati, kakor pa storiti, ker veliki večini učiteljstva nedostaja v ta namen potrebnih učnih pripomočkov t. j. učil in metodičnih navodil za posamezne predmete. Učitelji smo reveži in si ne moremo sami iz svojih skromnih dohodkov priskrbeti teh pripomočkov, pač bi morali pa poskrbeti za to krajni šolski sveti. A kaj hočemo ž njimi, ker so po veliki večini šoli v nasprotnih rokah! Saj je znano, da te korporacije kot take čestokrat najbolj ovirajo redni šolski obisk, kamoli, da bi preskrbele učitelju najpotrebnejših pripomočkov za pouk. Te odnose bi morali naši nadzorniki pri inspekcijah in pri sestavljanju inspekcijskih poročil upoštevati. To, kar se zapiše, ostane zapisano in le težko, težko se popravi učitelju storjena krivica. „Semper aliquid haeret“. Ljudje smo vsi in vsi tudi podvrženi zmotam.

V človeški naravi je pa tudi, da se vsakdo raje in preje pripravi na boljše pot, če se mu slučajna osobna ali službena napaka razjasni prijateljsko in dobrohotno. To je torej človeku že prirojeno. Neprijazen, osoren nastop nadzornikov, disciplinarna preiskava in grožnja s kaznijo so jako opolzla sredstva za vzdrževanje nadzornikove avtoritete. V današnjih razburjenih časih, ko se mora učitelj boriti na vse strani za svoj obstanek in za mali košček vsakdanjega kruha, katerega mu pa nasprotniki šolstva tako zelo zavidajo in zagrene, da mu še ta košček nič ne tekne, v teh hudih časih tudi učiteljeva sicer mirna kri rada vskipi. Zato si nekateri naši nadzorniki tudi prizadevajo, da žive s podrejenim učiteljstvom kolegialno in v soglasju, ter se trudijo pridobiti zaupanje, spoštovanje in ljubezen učiteljstva; saj je znano, da zaupanje vzbuja zaupanje in ljubezen pa zopet ljubezen. Zato upamo, da bo tudi nadzornik Vašega okraja prišel do tega spoznanja in prepričanja. Kdor sili z glavo skozi zid, bo najprej samega sebe ranil!

Kakor razvidimo iz Vašega pisma, stojite tudi Vi na stališču, da se mora učitelj(ica) za pouk pripravljati, ker nas prosite, da naj Vam naznanimo primerne metodiške knjige, iz katerih bi se lahko pripravljali za pouk. Slovenskih takih